

บทที่ 3

สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาวิจัย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

ในการนำเสนอสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การพัฒนาวิจัย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
จังหวัดสระบุรี ได้แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. คำถามการวิจัย
2. วัตถุประสงค์การวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. ผลการวิจัย

คำถามการวิจัย

การวิจัยในระยะที่ 1 การแสวงหาคำตอบสำหรับคำถามวิจัยที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. สภาพการปฏิบัติวิจัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ในปัจจุบัน
เป็นอย่างไร
2. ปัญหาและความต้องการการพัฒนาวิจัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) มีอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยในระยะที่ 2 นี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติวิจัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการการพัฒนาวิจัยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่
3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาวิจัยสุจริต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

การวิจัยในระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantity research) ประยุกต์ใช้กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ประกอบกัน โดยมีรายละเอียดและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กรอบการวิจัย

กรอบการวิจัยในระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดของวิจัยสุจริต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) ประกอบด้วย

- 1.1 เว้นจากการทุจริต
- 1.2 เว้นจากการทุจริตสื่อเสียด
- 1.3 เว้นจากการทุจริตคำหยาบ
- 1.4 เว้นจากการทุจริตเพื่อเจ้า

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้มีส่วนสำคัญ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาวิจัยสุจริต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

2.1 ผู้มีส่วนอย่างสำคัญสำคัญ (insider) ในการพัฒนาวิจัยสุจริต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) จำนวน 40 คน

2.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาวิจัยสุจริต (outsider) ได้แก่

- 2.2.1 ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการโรงเรียนหน้าพระลาน จำนวน 3 คน
- 2.2.2 ครูประจำชั้นระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 15 คน
- 2.2.3 ครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 5 คน
- 2.2.4 พระสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 5 รูป
- 2.2.5 ตัวแทนชุมชน จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นบริบทชุมชนของโรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) ความรู้ในเรื่องวิจัยสุจริต และสภาพการปฏิบัติในเรื่องวิจัยสุจริต เจตคติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม)

ในปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาวิจัยจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) มีหลากหลายวิธีการของแหล่งข้อมูลคือ

3.1 การใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล สภาพการปฏิบัติในเรื่องวิจัยจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลานใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 40 คน เป็นประชากรในการศึกษา

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามการวิจัย โดยการศึกษามาจากเอกสารตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 4 ตอนที่ครอบคลุมตามกรอบการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 7 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกคำตอบ (check list)

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับวิจัยจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน ประกอบด้วย จำนวน 20 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ (checklist) ใช่หรือไม่ใช่ เป็นคำถามในทางลบทั้งหมด

ตอนที่ 3 สภาพการปฏิบัติในเรื่องวิจัยจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 24 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบให้เลือก

3.2 สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (individual interview) ตามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการการพัฒนาวิจัยจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) ใช้ในการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครู ประชาชน ครูสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีประเด็นดังนี้

3.2.1 เว้นจากการพูดเท็จ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม)

3.2.2 เว้นจากการพูดล้อเลียน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม)

3.2.3 เว้นจากการพูดคำหยาบ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม)

3.2.4 เว้นจากการพูดเพื่อเจ้อ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม)

4. วิธีการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วยแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับวิจัยจริง จำนวน 1 ชุด สอบถามนักเรียนเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการพัฒนาวิจัยจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม)

4.1 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาวจีสจจริต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) ซึ่ง แบ่งออกเป็น 4 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม คำถามให้เลือกตอบ (checklist questions) พร้อมทั้งเติมจำนวนตัวเลข คำถามที่มีหลายเกี่ยวกับข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามมี จำนวน 7 ข้อ วิเคราะห์โดยการใช้อัตราร้อยละ (percentage)

ส่วนที่ 2 ความรู้เรื่องวจีสจจริต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน มีคำถามทั้งหมดในทางลบ จำนวน 20 ข้อ แบ่งคำถาม 4 เรื่องดังนี้ เรื่องที่ 1 เว้นจากการพูดเท็จ มี จำนวน 5 ข้อ เรื่องที่ 2 เว้นจากการพูดส่อเสียด มีจำนวน 5 ข้อ เรื่องที่ 3 เว้นจากการพูดคำหยาบ มี จำนวน 5 ข้อ เรื่องที่ 4 เว้นจากการพูดพ้อเจ้อ มีจำนวน 5 ข้อ

ข้อความที่ถูกตอบว่า ใช่ ให้คะแนน 0 คะแนน ตอบว่า ไม่ใช่ ให้คะแนน 1

ข้อความที่ผิดตอบว่า ไม่ใช่ ให้คะแนน 1 คะแนน ตอบว่า ไม่ใช่ ให้คะแนน 0

รูปแบบคำถามสามารถแจกแจงได้ดังนี้

1. คำถามวัดความรู้เรื่องการเว้นจากการพูดเท็จ มี จำนวน 5 ข้อ คำถามตอบว่าใช่แล้วผิด คือ ข้อ 1,2,3,4,5

2. คำถามวัดความรู้เรื่องการเว้นจากการพูดส่อเสียดมี จำนวน 5 ข้อ คำถามตอบว่า ใช่แล้วผิด คือ ข้อ 1,2,3,4,5

3. คำถามวัดความรู้เรื่องการเว้นจากการพูดคำหยาบ มี จำนวน 5 ข้อ คำถามตอบว่า ใช่ แล้วผิด คือ 1,2,3,4,5

4. คำถามวัดความรู้เรื่องการเว้นจากการพูดพ้อเจ้อ มี จำนวน 5 ข้อ คำถามตอบว่า ใช่ แล้วผิด คือ 1,2,3,4,5

ส่วนที่ 3 การปฏิบัติในเรื่องวจีสจจริต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย ข้อคำถามมี จำนวน 24 ข้อ แบ่งระดับการปฏิบัติ เป็น 3 ระดับ คือ ไม่เคย นานๆ ครั้ง และประจำ โดยพิจารณาจากร้อยละของผู้ที่ปฏิบัติ ในข้อคำถามแต่ละข้อ โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ถ้าจำนวนผู้ปฏิบัติร้อยละ 80 ขึ้นไปถือว่าผู้ตอบมีการปฏิบัติเรื่องนั้นระดับสูง ถ้าผู้ตอบ ร้อยละ 51-79 ถือว่าปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ถ้าผู้ปฏิบัติร้อยละ 1-50 ถือว่าปฏิบัติเรื่องนั้นอยู่ในระดับต่ำ ถ้าปฏิบัติน้อยกว่าร้อยละ 50 ถือว่าปฏิบัติเรื่องนั้นควรที่จะได้รับการพัฒนา (บุญธรรม กิจปริดาวิสุทธิ, 2547, หน้า 365)

5. การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยได้สร้างคุณภาพเครื่องมือของแบบสอบถาม โดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

5.1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวจีสจจริต

5.2. ศึกษาเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวจีสจจริต

5.3. สร้างแบบสอบถามนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แล้วแก้ไขปรับปรุง จนได้คำถามที่ครบตามกรอบเนื้อหาการวิจัยแล้วจึงขอหนังสือจากคณะคณบดี คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเทพสตรี

5.4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาตามข้อ 3 ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเนื้อหา (content validity) เป็นความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์การวิจัยโดยวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้อง (index of item-objective congruence :IOC) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ. 2539. หน้า 249)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดย IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ $\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามโดยใช้เกณฑ์ในต่อไปนี้

- เห็นด้วยว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ให้ 1 คะแนน
- ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ให้ 0 คะแนน
- ไม่เห็นด้วยข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ให้ -1 คะแนน

คำนวณค่าดัชนี IOC ของแบบสอบถามที่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของ "การพัฒนา วุฒิสัจวัต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงเคราะห์)" ปรากฏผล ค่า IOC มากกว่า 0.80 ทุกข้อ เพราะฉะนั้นคำถามในแบบสอบถามทั้งหมดมีความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์การวิจัย

5.5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ กลุ่มประชากร จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่น(reliability) ของแบบสอบถาม โดยคำนวณหา ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความ เชื่อมั่น 0.80

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

6.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและพัฒนา ขออนุญาตผู้อำนวยการบริหารโรงเรียน หน้าพระลาน(พิบูลสงเคราะห์) เพื่อดำเนินเก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน หน้าพระลาน(พิบูลสงเคราะห์)

6.2 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากประชากรทุกฉบับแล้วมาตรวจสอบเพื่อความ สมบูรณ์ก่อนนำมาวิเคราะห์

6.3 จากนั้นผู้วิจัยขออนุญาตผู้อำนวยการ และคณะครู โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกถึงสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการการพัฒนาตามกรอบเนื้อหาของการวิจัย เพื่อให้ข้อมูลตรงกันและน่าเชื่อถือมากที่สุด

7. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative analysis) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ

7.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (qualitative analysis) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความ (interpretation) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

7.3 เกณฑ์การพิจารณาด้านความรู้ในเรื่องวิจัยสุจริต และด้านการปฏิบัติในเรื่องวิจัยสุจริต มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

7.3.1 ด้านความรู้ในเรื่องวิจัยสุจริต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) พิจารณาจากร้อยละของผู้ที่ตอบถูก ในข้อคำถามแต่ละข้อ โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ข้อใดถ้าจำนวนผู้ตอบถูกร้อยละ 80 ขึ้นไปถือว่ามีความรู้เรื่องนั้นระดับสูง ถ้าผู้ตอบถูกร้อยละ 51-79 ถือว่ามีความรู้เรื่องนั้น อยู่ในระดับปานกลาง ถ้าผู้ตอบถูกร้อยละ 1-50 ถือว่าความรู้เรื่องนั้นน้อย (บุญธรรม กิจปริดาปริสทธิ์, 2547, หน้า 365) ควรที่จะได้รับการพัฒนา

7.3.2 ด้านการปฏิบัติในเรื่องวิจัยสุจริต พิจารณาจากร้อยละของผู้ที่ปฏิบัติประจำ ดังนี้

ร้อยละผู้ปฏิบัติประจำ	ระดับการปฏิบัติ
80 – 100	มาก
50 – 79	ปานกลาง
1 – 49	น้อย

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามการพัฒนาวจีสจจริต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี สรุปได้ดังนี้

ตาราง 2 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพครอบครัว นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามมีลักษณะดังนี้

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพครอบครัว นักเรียน

1. ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.0 เพศชาย ร้อยละ 45.0
2. อาชีพบิดา ส่วนใหญ่อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 75.0
3. อาชีพมารดา ส่วนใหญ่อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 72.5
4. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้ 5,000-10,000 คิดเป็นร้อยละ 50.0
5. การตั้งบ้านเรือนส่วนใหญ่อยู่ในเขตเทศบาล ร้อยละ 70.0
6. สถานภาพสมรสของบิดามารดา ส่วนใหญ่สมรสและอาศัยอยู่ด้วยกัน
7. สภาพครอบครัว ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับวจีสจจริต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

การเสนอสภาพปัจจุบันของด้านวจีสจจริต ผู้วิจัยนำเสนอโดยยึดกรอบการวิจัยเป็นสำคัญคือ 1) ความรู้เกี่ยวกับวจีสจจริต 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับวจีสจจริต 3) การปฏิบัติเกี่ยวกับวจีสจจริต ปรากฏดังนี้

ตาราง 3 ระดับความรู้เกี่ยวกับวจีสจจริต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) ด้านการพูดเท็จ

รายการข้อคำถาม	ร้อยละผู้ตอบถูก	ระดับความรู้
เว้นจากการพูดเท็จ		
1. ไม่พูดความจริงกับเพื่อน	47.5	น้อย
2. พูดโกหกกับพี่น้องตัวเอง	47.5	น้อย
3. พูดโกหกปลิ้นปล้อน	45.0	น้อย

จากตาราง 3 ระดับความรู้เกี่ยวกับวจีสจจริต(ข้อเว้นจากการพูดเท็จ) พบว่า นักเรียนไม่พูดความจริงกับเพื่อน นักเรียนตอบไม่เป็นวจีสจจริต ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมา พูดโกหกกับ

ตาราง 4 ระดับความรู้เกี่ยวกับบวจิตสูจริต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) ด้านการพูดสื่อเสียด

รายการข้อคำถาม	ร้อยละผู้ตอบถูก	ระดับความรู้
เว้นจากการพูดสื่อเสียด		
1. นักเรียนพูดเสียดแทงให้คนอื่นเจ็บใจ	37.5	น้อย
2. พูดขู่เหยียดให้เพื่อนภายในกลุ่มเจ็บใจ	60.0	น้อย
3. พูดเหยียดหยามให้ได้รับความอับอาย	67.5	น้อย

จากตาราง 4 ระดับความรู้เกี่ยวกับบวจิตสูจริต(ข้อเว้นจากการพูดสื่อเสียด) พบว่า นักเรียนพูดเสียดแทงให้คนอื่นเจ็บใจ นักเรียนตอบไม่เป็นบวจิตสูจริต ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมา พูดขู่เหยียดให้เพื่อนภายในกลุ่มเจ็บใจ นักเรียนตอบไม่เป็นบวจิตสูจริต ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 60.0 และ พูดเหยียดหยามให้ได้รับความอับอาย นักเรียนตอบไม่เป็นบวจิตสูจริต ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 67.5

ตาราง 5 ระดับความรู้เกี่ยวกับบวจิตสูจริต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) ด้านการพูดคำหยาบ

รายการข้อคำถาม	ร้อยละผู้ตอบถูก	ระดับความรู้
เว้นจากการพูดคำหยาบ		
1. พูดคำหยาบกับเพื่อน	30.0	น้อย
2. พูดไม่สุภาพอ่อนหวาน	30.0	น้อย
3. พูดคำเพื่อนตัวเอง	45.0	น้อย

จากตาราง 5 ระดับความรู้เกี่ยวกับบวจิตสูจริต(ข้อเว้นจากการพูดคำหยาบ) พบว่า นักเรียนพูดคำหยาบกับเพื่อน นักเรียนตอบไม่เป็นบวจิตสูจริต ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมาพูดไม่สุภาพอ่อนหวาน นักเรียนตอบไม่เป็นบวจิตสูจริต ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 30.0 และ พูดคำเพื่อนตัวเอง นักเรียนตอบไม่เป็นบวจิตสูจริต ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 45.0

ตาราง 6 ระดับความรู้เกี่ยวกับวชิรสูจริต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) ด้านการพูดเพื่อเจือ

รายการข้อคำถาม	ร้อยละผู้ตอบถูก	ระดับความรู้
เว้นจากการพูดเพื่อเจือ		
1. พูดเรื่องเหลวไหลในชีวิต	47.0	น้อย
2. พูดเพื่อเจือไม่มีสาระ	50.0	น้อย
3. พูดเพื่อเจือไม่เหมาะกับกาล	50.0	น้อย

จากตาราง 6 ระดับความรู้เกี่ยวกับวชิรสูจริต (เว้นจากการพูดเพื่อเจือ) พบว่า นักเรียนพูดเรื่องเหลวไหลในชีวิต นักเรียนตอบไม่เป็นวชิรสูจริต ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 47.0 รองลงมาพูดเพื่อเจือไม่มีสาระ นักเรียนตอบไม่เป็นวชิรสูจริต ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 45.0 และพูดเพื่อเจือไม่เหมาะกับกาล นักเรียนตอบไม่เป็นวชิรสูจริต ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 50.0

ตอนที่ 3 สภาพการปฏิบัติในเรื่องวชิรสูจริต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

ตาราง 7 ระดับการปฏิบัติด้านวชิรสูจริต (เว้นจากการพูดเท็จ)

รายการปฏิบัติ	ร้อยละผู้ปฏิบัติ			ระดับการปฏิบัติ
	ไม่เคย (ร้อยละ)	นานๆครั้ง (ร้อยละ)	ประจำ (ร้อยละ)	
1. พูดความจริงกับเพื่อน	7.5	22.5	70.0	ปานกลาง
2. พูดความจริงกับบิดา มารดา	2.5	17.5	80.0	มาก
3. ไม่พูดโกหกปลิ้นปล้อนกะล่อน	7.5	12.5	80.0	มาก
4. ไม่พูดกวนให้คนอื่นเข้าใจผิด	2.5	5.0	62.5	ปานกลาง
5. รักษาคำพูดในสัจจะของตัวเอง	2.5	10.0	90.0	มาก
6. ไม่พูดโกหกคนอื่นเพื่อสิ่งที่ต้องการให้ได้มา	2.5	72.5	60.0	มาก

จากตาราง 7 ระดับการปฏิบัติด้านวชิรสูจริต เว้นจากการพูดเท็จ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรกได้แก่ รักษาคำพูดในสัจจะของตัวเอง รองลงมา พูดความจริงกับบิดา มารดา และไม่พูดโกหกปลิ้นปล้อนกะล่อน ตามลำดับ

ตาราง 8 ระดับการปฏิบัติด้านวจีสัจริต (เว้นจากการพูดล้อเสียด)

รายการปฏิบัติ	ร้อยละผู้ปฏิบัติ			ระดับการปฏิบัติ
	ไม่เคย (ร้อยละ)	นานๆครั้ง (ร้อยละ)	ประจำ (ร้อยละ)	
1. ไม่พูดเสียดแทงให้คนอื่นเจ็บใจ	5.0	17.5	77.0	ปานกลาง
2. ไม่พูดยุหยยให้เพื่อนภายในกลุ่มทะเลาะกัน	2.5	7.5	90.0	มาก
3. พูดแต่คำให้เกิดความสมัคปรสมาน สามัคคี	00.0	35.0	47.5	น้อย
4. พูดเตือนเพื่อนเมื่อไม่สามัคคีกันในกลุ่ม	17.5	35.0	47.5	น้อย
5. พูดให้คนที่โกรธกันคืนดีกัน	7.5	45.0	47.5	น้อย
6. พูดนิทาเพื่อให้คนโกรธกัน	2.5	10.0	87.5	มาก

จากตาราง 8 ระดับการปฏิบัติด้านวจีสัจริต เว้นจากการพูดล้อเสียด พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ พูดแต่คำให้เกิดความสมัคปรสมาน สามัคคี รองลงมา พูดเตือนเพื่อนเมื่อไม่สามัคคีกันในกลุ่ม และพูดให้คนที่โกรธกันคืนดีกัน ตามลำดับ

ตาราง 9 ระดับการปฏิบัติด้านวจีสัจริต (เว้นจากการพูดคำหยาบ)

รายการปฏิบัติ	ร้อยละผู้ปฏิบัติ			ระดับการปฏิบัติ
	ไม่เคย (ร้อยละ)	นานๆครั้ง (ร้อยละ)	ประจำ (ร้อยละ)	
1. พูดแต่คำสุภาพอ่อนหวาน	7.5	62.5	30.0	น้อย
2. ไม่พูดคำหยาบกับเพื่อน	20.0	40.0	37.5	น้อย
3. กล่าวชมเชยเมื่อรู้สึกจริง ๆ ด้วยความจริงใจ	7.5	42.5	50.0	ปานกลาง
4. ไม่พูดแสสสร้างประจบสอพลอ	5.0	5.0	90.0	มาก
5. พูดแนะนำเมื่อเพื่อนพูดจาไม่ดี	25.0	55.0	20.0	น้อย
6. ไม่พูดประจานเรื่องคนอื่นให้รับรู้	2.5	7.5	90.0	มาก

จากตาราง 9 ระดับการปฏิบัติด้านวจีสัจริต เว้นจากการพูดคำหยาบ พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ พูดแนะนำเมื่อเพื่อนพูดจาไม่ดี รองลงมา พูดแต่คำสุภาพอ่อนหวาน และไม่พูดคำหยาบกับเพื่อน ตามลำดับ

ตาราง 10 ระดับการปฏิบัติด้านวจีสจจริต (เว้นจากการพูดเพื่อเจ้อ)

รายการปฏิบัติ	ร้อยละผู้ปฏิบัติ			ระดับการปฏิบัติ
	ไม่เคย (ร้อยละ)	นานๆครั้ง (ร้อยละ)	ประจำ (ร้อยละ)	
1. พูดแต่คำที่มีสาระ	7.5	30.0	62.5	ปานกลาง
2. พูดในสิ่งที่มีประโยชน์	00.0	60.0	40.0	น้อย
3. พูดแต่เรื่องเป็นความจริง	2.5	10.0	87.5	มาก
4. พูดเป็นกิจจลักษณะตามความเป็นจริง	7.5	45.0	47.5	น้อย
5. ไม่พูดน้ำท่วมทุ่ง ฟังไม่ได้ศัพท์	42.5	42.5	15.0	น้อย
6. ในเวลาว่างพักผ่อนคุยกันในเรื่อง ที่มีประโยชน์	10.0	50.0	40.0	น้อย

จากตาราง 10 ระดับการปฏิบัติด้านวจีสจจริต เว้นจากการพูดเพื่อเจ้อ พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ ไม่พูดน้ำท่วมทุ่ง ฟังไม่ได้ศัพท์ รองลงมาพูดในสิ่งที่มีประโยชน์ และ ในเวลาว่างพักผ่อนคุยกันในเรื่องที่มีประโยชน์ ตามลำดับ

ปัญหาและความต้องการการพัฒนาด้านวจีสจจริต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (สิบลสงเคราะห์)

ผู้วิจัยได้คัดเลือกปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับวจีสจจริต ที่เป็นปัญหาสำคัญ 3 อันดับแรก โดยพิจารณาจากจำนวนผู้ที่ตอบผิด ดังปรากฏผลตามตารางที่ 10 ถึงตารางที่ 13

ตาราง 11 ปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับวจีสจจริต ข้อเว้นจากการพูดเท็จ

รายการข้อคำถาม	จำนวนผู้ตอบผิดร้อยละ	ระดับปัญหา
1. ไม่พูดความจริงกับเพื่อน	52.5	ปานกลาง
2. พูดโกหกกับพี่น้องตัวเอง	52.5	ปานกลาง
3. พูดโกหกปลิ้นปล้อน	55.0	ปานกลาง

จากตารางที่ 11 ปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับวจีสจจริตด้านเว้นจากการพูดเท็จ พบว่าระดับที่เป็นปัญหามานกลางได้แก่ความรู้เกี่ยวกับ ไม่พูดความจริงกับเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 52.5 รองลงมา คือ พูดโกหกกับพี่น้องตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 52.5 และพูดโกหกปลิ้นปล้อน คิดเป็นร้อยละ 55.5

ตาราง 12 ปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับบวจริศูจริต ข้อเว้นจากการพูดต่อเสียด

รายการข้อคำถาม	จำนวนผู้ตอบผิดร้อยละ	ระดับปัญหา
1. นักเรียนพูดเสียดแทงให้คนอื่นเจ็บใจ	62.5	มาก
2. พูดขูหยู่ให้เพื่อนภายในกลุ่มเจ็บใจ	40.0	ปานกลาง
3. พูดเหยียดหยามให้ได้รับความอับอาย	32.5	ปานกลาง

จากตารางที่ 12 ปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับบวจริศูจริตด้านเว้นจากการพูดต่อเสียด พบว่าระดับที่เป็นปัญหามาก ได้แก่ความรู้เกี่ยวกับ พูดเสียดแทงให้คนอื่นเจ็บใจ รองลงมา พูดขูหยู่ให้เพื่อนภายในกลุ่มเจ็บใจ และ พูดเหยียดหยามให้ได้รับความอับอาย

ตาราง 13 ปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับบวจริศูจริต ข้อเว้นจากการพูดคำหยาบ

รายการข้อคำถาม	จำนวนผู้ตอบผิดร้อยละ	ระดับปัญหา
1. พูดคำหยาบกับเพื่อน	70.0	มาก
2. พูดไม่สุภาพอ่อนหวาน	70.0	มาก
3. พูดคำเพื่อนตัวเอง	55.0	มาก

จากตารางที่ 13 ปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับบวจริศูจริต ด้านเว้นจากการพูดคำหยาบ พบว่าระดับที่เป็นปัญหามาก ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับพูดไม่สุภาพอ่อนหวาน รองลงมา พูดคำเพื่อนตัวเอง และพูดคำหยาบกับเพื่อน

ตาราง 14 ปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับบวจริศูจริต ข้อเว้นจากการพูดเพื่อเจ้า

รายการข้อคำถาม	จำนวนผู้ตอบผิดร้อยละ	ระดับปัญหา
1. พูดเรื่องเหลวไหลในชีวิต	52.5	มาก
2. พูดเพื่อเจ้าไม่มีสาระ	50.0	มาก
3. พูดเพื่อเจ้าไม่เหมาะกับกาล	50.0	มาก

ตาราง 14 ปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับบวจริศูจริตด้านเว้นจากการพูดเพื่อเจ้ามาก ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับ พูดเรื่องเหลวไหลในชีวิต รองลงมาคือพูดเพื่อเจ้าไม่มีสาระ และพูดเพื่อเจ้าไม่เหมาะกับกาล

ตาราง 15 ปัญหาด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับวจีสัจริต ข้อเว้นจากการพูดเท็จ

รายการปฏิบัติ	ร้อยละผู้ปฏิบัติประจำ	ระดับปัญหา
1. ไม่พูดโกหกเพื่อสิ่งที่ต้องการให้ได้มา	60.0	ปานกลาง
2. ไม่พูดวาทให้คนอื่นเข้าใจผิด	62.5	ปานกลาง
3. พูดความจริงกับเพื่อน	70.0	ปานกลาง

ตาราง 15 ปัญหาด้านการปฏิบัติววจีสัจริต พบว่าระดับที่เป็นปัญหาปานกลาง 3 อันดับแรก คือ ไม่พูดโกหกคนอื่นเพื่อสิ่งที่ต้องการให้ได้มา รองลงมา ไม่พูดวาทให้คนอื่นเข้าใจผิด และ พูดความจริงกับบิดา มารดา ตามลำดับ

ตาราง 16 ปัญหาด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับวจีสัจริต ข้อเว้นจากการพูดส่อเสียด

รายการปฏิบัติ	ร้อยละผู้ปฏิบัติประจำ	ระดับปัญหา
1. พูดเตือนเพื่อนเมื่อไม่สามัคคีกันในกลุ่ม	47.5	มาก
2. พูดให้คนโกรธกันคืนดีกัน	47.5	มาก
3. พูดนิทาเพื่อให้คนโกรธกัน	47.5	มาก

จากตาราง 16 ระดับการปฏิบัติเรื่องวจีสัจริต เว้นจากการพูดส่อเสียด พบว่าระดับที่เป็นปัญหามาก 3 อันดับแรก คือ พูดเตือนเพื่อนเมื่อไม่สามัคคีกันในกลุ่ม รองลงมา พูดให้คนโกรธกันคืนดีกัน และ พูดนิทาเพื่อให้คนโกรธกัน ตามลำดับ

ตาราง 17 ปัญหาด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับวจีสัจริต ข้อเว้นจากการพูดคำหยาบ

รายการปฏิบัติ	ร้อยละผู้ปฏิบัติประจำ	ระดับปัญหา
1. พูดแนะนำเมื่อเพื่อนพูดวาจาไม่ดี	20.0	มาก
2. พูดแต่คำสุภาพอ่อนหวาน	30.0	มาก
3. ไม่พูดคำหยาบกับเพื่อน	37.5	มาก

จากตาราง 17 ระดับการปฏิบัติเรื่องวจีสัจริต เว้นจากการพูดคำหยาบ พบว่าระดับที่เป็นปัญหามาก 3 อันดับแรก คือ พูดแนะนำเมื่อเพื่อนพูดวาจาไม่ดี รองลงมาพูดแต่คำสุภาพอ่อนหวาน และไม่พูดคำหยาบกับเพื่อน

ตาราง 18 ปัญหาด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับวจิตสูจริต ข้อเว้นจากการพูดเพื่อเจ้า

รายการปฏิบัติ	ร้อยละผู้ปฏิบัติประจำ	ระดับปัญหา
1. ไม่พูดน้ำท่วมทุ่ง ฟังไม่ได้ศัพท์จับไม่ได้กระเดียด	15.0	มาก
2. พูดในสิ่งที่มีประโยชน์	40.0	มาก
3. ในเวลาว่างพักผ่อนคุยกันในเรื่องที่มีประโยชน์	40.0	มาก
4. พูดเป็นกิจจตักษณะตามความเป็นจริง	47.5	มาก

จากตาราง 18 ระดับการปฏิบัติเรื่องวจิตสูจริต เว้นจากการพูดเพื่อเจ้า พบว่าระดับที่เป็นปัญหามาก 3 อันดับแรก คือ ไม่พูดน้ำท่วมทุ่ง ฟังไม่ได้ศัพท์จับไม่ได้กระเดียด รองลงมา พูดในสิ่งที่มีประโยชน์ และ ในเวลาว่างพักผ่อนคุยกันในเรื่องที่มีประโยชน์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัญหา และความต้องการในการพัฒนาวจิตสูจริต พบว่า มีความต้องการพัฒนาด้านวจิตสูจริตตามประเด็นปัญหาที่พบทุกประเด็น

ตาราง 19 สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาด้านวจีสจวิต
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงครามราช)

สภาพปัจจุบัน	ประเด็นปัญหา	ความต้องการการพัฒนา
<p>ด้านความรู้เกี่ยวกับวจีสจวิต</p> <p>ที่นักเรียนมีระดับความรู้น้อยได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 ไม่พูดความจริงกับเพื่อน 2 พูดโกหกกับพี่น้องตัวเอง 3 พูดโกหกดิ้นปลิ้น 4 พูดเสียคนแก่ให้คนอื่นเจ็บใจ 5 พูดยุหยอให้เพื่อนภายในกลุ่มเจ็บใจ 6 พูดขยี้ขยหายไม่ให้ได้รับความอับอาย 7.นักเรียนพูดคำหยาบ 8 พูดไม่สุภาพอ่อนหวาน 9 พูดคำเพื่อนตัวเอง 10. นักเรียนพูดเรื่องเหลวไหล 11. พูดเพื่อเจ้อไม่มีสาระ 12 พูดพ้อเจ้อไม่เหมาะสมกับกาล <p>ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับ วจีสจวิต</p> <p>ที่นักเรียนปฏิบัติน้อยได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รักษาคำพูดในสิ่งจะของตัวเอง 2. พูดความจริงกับบิดามารดา 3. ไม่พูดโกหกปลิ้นปล้อนกะด่อน 4. พูดแต่คำให้เกิดความสมัครสมานสามัคคี 5. พูดเตือนเพื่อนเมื่อไม่สามัคคีกันในกลุ่ม 6. พูดให้คนที่โกรธกันคืนดีกัน 7. พูดแนะนำเมื่อเพื่อนพูดวาจาไม่ดี 8. พูดแต่คำสุภาพอ่อนหวาน 9. ไม่พูดคำหยาบกับเพื่อน 10. ไม่พูดน้ำท่วมทุ่ง ฟังไม่ได้ศัพท์ 11. พูดในสิ่งที่มีประโยชน์ 12. ในเวลาว่างพักผ่อนคุยกันในเรื่องที่มีประโยชน์ 	<p>ความรู้เกี่ยวกับวจีสจวิต</p> <p>ที่เป็นปัญหาหนักได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่พูดความจริงกับเพื่อน 2. พูดโกหกกับพี่น้องตัวเอง 3. พูดโกหกดิ้นปลิ้น 4. พูดเสียคนแก่ให้คนอื่นเจ็บใจ 5. พูดยุหยอให้เพื่อนภายในกลุ่มเจ็บใจ 6. พูดขยี้ขยหายไม่ให้ได้รับความอับอาย 7. นักเรียนพูดคำหยาบ 8. พูดไม่สุภาพอ่อนหวาน 9. พูดคำเพื่อนตัวเอง 10. นักเรียนพูดเรื่องเหลวไหล 11. พูดเพื่อเจ้อไม่มีสาระ 12. พูดพ้อเจ้อไม่เหมาะสมกับกาล <p>การปฏิบัติเกี่ยวกับวจีสจวิต</p> <p>ที่เป็นปัญหาหนักได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รักษาคำพูดในสิ่งจะของตัวเอง 2. พูดความจริงกับบิดามารดา 3. ไม่พูดโกหกปลิ้นปล้อนกะด่อน 4. พูดแต่คำให้เกิดความสมัครสมาน สามัคคี 5. พูดเตือนเพื่อนเมื่อไม่สามัคคีกันในกลุ่ม 6. พูดให้คนที่โกรธกันคืนดีกัน 7. พูดแนะนำเมื่อเพื่อนพูดวาจาไม่ดี 8. พูดแต่คำสุภาพอ่อนหวาน 9. ไม่พูดคำหยาบกับเพื่อน 10. ไม่พูดน้ำท่วมทุ่ง ฟังไม่ได้ศัพท์ 11. พูดในสิ่งที่มีประโยชน์ 12. ในเวลาว่างพักผ่อนคุยกันในเรื่องที่มีประโยชน์ 	<p>ด้านความรู้เกี่ยวกับวจีสจวิต</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่พูดความจริงกับเพื่อน 2. พูดโกหกกับพี่น้องตัวเอง 3. พูดโกหกดิ้นปลิ้น 4. พูดเสียคนแก่ให้คนอื่นเจ็บใจ 5. พูดยุหยอให้เพื่อนภายในกลุ่มเจ็บใจ 6. พูดขยี้ขยหายไม่ให้ได้รับความอับอาย 7. นักเรียนพูดคำหยาบ 8. พูดไม่สุภาพอ่อนหวาน 9. พูดคำเพื่อนตัวเอง 10. นักเรียนพูดเรื่องเหลวไหล 11. พูดเพื่อเจ้อไม่มีสาระ 12. พูดพ้อเจ้อไม่เหมาะสมกับกาล <p>ด้านการปฏิบัติ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รักษาคำพูดในสิ่งจะของตัวเอง 2. พูดความจริงกับบิดามารดา 3. ไม่พูดโกหกปลิ้นปล้อนกะด่อน 4. พูดแต่คำให้เกิดความสมัครสมาน สามัคคี 5. พูดเตือนเพื่อนเมื่อไม่สามัคคีกันในกลุ่ม 6. พูดให้คนที่โกรธกันคืนดีกัน 7. พูดแนะนำเมื่อเพื่อนพูดวาจาไม่ดี 8. พูดแต่คำสุภาพอ่อนหวาน 9. ไม่พูดคำหยาบกับเพื่อน 10. ไม่พูดน้ำท่วมทุ่ง ฟังไม่ได้ศัพท์ 11. พูดในสิ่งที่มีประโยชน์ 12. ในเวลาว่างพักผ่อนคุยกันในเรื่องที่มีประโยชน์